

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 13 dekabr (Cümə) tarixli 64-cü nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transferasiyası

QİSMİ-RƏSMİ
[RƏSMİ HİSSƏ]

Azərbaycan Hökumətinin Ədyan Nəzarətində [Dini Etiqad Nazirliyində]

Azərbaycan şeyxülislamı Axund Molla Məhəmməd Pişnamazzadə öz ərizəsi mövcibincə [ərizəsi əsasında] xidmətdən kənar edilir.

Ədyan Naziri: Rafiyev

Dəmiryol Nəzarətində

Nömrə - 10

Dava vakili S. A. Vankoviç bu sənəsi kanuni-əvvəlın [dekabrın] 4-dən Də-miryol Nəzarətinə yuristkonsul [hüquq məsləhətçisi] təyin edilir.

Nömrə - 11

Bu sənəsi kanuni-əvvəlın 5-dən Dəmiryollar mühəndisi Alfons Yuriyeviç Veys Dəmiryol Nəzarətinin Dəmiryol şöbəsi müdiri təyin edilir.

Nömrə - 12

Vasili Vasilyeviç Serov Dəmiryol Nəzarətinə hesabdar [buxalter] təyin edilir.

Dəmiryolları naziri: Məlikaslanov

Ədliyyə Nəzarətində

9 kanuni-əvvəl [dekabr] 1334

Signax ədliyyə məhkəməsinin sabiq məhkəmə müdiri M. A. Kobelinski Ərəş ədliyyə məhkəməsi şöbəsinə məhkəmə müdiri təyin edilir.

Ədliyyə Naziri vəzifəsini ifa edən: T. Makinski

Məarif Nəzarətində

Nömrə - 174

Bu sənəsi təşirini-saninin [noyabrın] 30-undan Bakı Birinci Zükur [oğlanlar] gimnaziyasının qədimi dillər müəllimi Georgi Burcanadze, gimnaziya inspektoru təyin edilir.

Məarif Naziri: N. b. Yusifbayov

BAKİ, 13 KANUNİ-ƏVVƏL
[DEKABR]

Qəzetəmədə sıra ilə dərc etdiyimiz Parlaman firqələri nümayəndələrinin bəyannamələrini mütləia etdikdə, hər bir Azərbaycan türkünün qəlbində böyük bir məmnuniyyət və xoşnudluq törəyəcəyi şübhəsizdir.

Bəyannamələr, dürlü-dürlü məsləklə siyasi firqələr, müxtəlif mülə [millətlər] nümayəndələri tərəfindən öz mənafeyi nəqtəyi-nəzarindən verildiyinə görə, məzmunna təfəsilətdə bir-birindən fərqli olmasına da, lakin bu gün hər birimizin qəlbində əks kimi yarıpmış əməl maddəsinə gəldikdə – hamısından bir səs, hamısından bir rəy eşidilir. Bəyannamələrəlin ən ümdə maddəsi Azərbaycanın istiqlaliyyəti məsələsidir.

Bu məsələdə sağda oturan “İttihad”dan tutmuş, solda oturan “Hümmət”çilərədək ümumi bir lisan müşahidə edilir: – Azərbaycanın istiqlaliyyəti.

Hətta bəyannamələrində “Vahid Rusiya” şüarı dəxi mövcud olan rus nümayəndələrinin belə “Vahid Rusiya” şüarı ilə yanaşı, “Müstəqil Azərbaycan” şüarı dəxi vardır.

Təbii: “Vahid Rusiya” dedikdə sabiq Rusiya imperatorluğu təhti-təbəliyyətində [təbəçiliyi altında] olan müxtəlif millətlərin bütününi zorla götürüb Rusiya ilə ilhaq demək deyildir.

“Vahid Rusiya” haştda milyon nüfusu havi [ahata edən] rus millətindən ibarət ola bilər ki, öz təbii hüduundda yenidən bir dövləti-üzmə [böyük dövlət] təsis edə bilər. Həmin kütləyə, həmin mənbəyə hər bir millət öz ixtiyarı ilə qoşula bilər.

“Vahid Rusiya”nın ən haqiqi təfsiri bundan ibarət ola bilər.

Parlaməda müşahidə edilən ixtihadi-əfkar [fikir birliyi], Azərbaycanın istiqlaliyyətinə zidd gedən ənasir [ünsürlər, qruplar] içində böyük bir qələyan, böyük bir qıbtəyə bais olmuşdur. “Vahid Rusiya” mənasını əskidəki kimi bütün millətləri zorla “hakim millət” olan Rusiyaya təbə etmək kimi anlayən “Yedinaya Rossiya” qəzetəsi mühərrirləri və demokratik üsulunu mütləqiyyət üsulu ilə qarışdıran “Znamya truda” başçıları səs-səse verib, qəlbələrində bəslədikləri xayanəti bürüzə verirlər. Lakin əllərində bir dəstəviz [bəhanə] olmadıqdan, cüziiyyətə [xirdalıqlara] yapışb “Kim deyir ki, Azərbaycan Parlamanı təntənə ilə açıldı? Təntənə filən yox idi” sözləri ilə “təsəlliyləb” olurlar.

Zatən bunlara giran [ağır] gələn burasıdır ki, Azərbaycan Parlamanı onlarış yaşayıb, öz işinə davam edir. Bunları iddiaları o daracəyə yetmişdi ki, böylə güman edirdilər ki, özünə “Bakı Rus Milli Komitəsi” laqəbi qoyub da rus əhalisinin rəyindən bixəbər olan kadetlər və monarxiştlər yığıncaqlı və ya “sosialist” namını daşıyan bir təqım sənələri ümuma məlüm “millətçilər” məhafili [qrupu, dairəsi] Azərbaycanın Parlaməna nümayəndə göndərməsələr, Parlaman özü-özünə bağlanacaq idi. Və yaxud hökumət ilə Milli Şura xüsusi surətdə gözü yaşlı onlara yalvaracaqdılar ki, “Allah eşiqinə gəliniz, bizi sahili-nicata çıxarınız.”

İndi gördükdə ki, xeyr, nə Parlaman dağıldı, nə də onların hüzu-runa xüsusi “deputatsiya” gəldi – bir qədər nigarəngiçli, bir qədər əsəbiyyət bürüzə verirlər. Və ağzılarına gələn acı sözlərə qəzetə səhifələrini doldururlar. Lakin “Dəyirman bildiyini eylər, çaşçaq başını ağrıdır” zərbi-məsəlincə Milli Parlamənimizin bütün əzayi-möhəttərəməsi [məhtəram üzləri] öz müqəddəs vəzifələrini daha ciddi surətdə icra etməkdə davam edib, səbati-qədəmlə [mətin addımlarla] və mətanətli-qəbliyyə ilə [əminliklə] milli əmələ doğru get-məlidirlər.

Parlaməda mövcud bütün siyasi firqələrimizin nümayəndələri bu gün – şükür olsun Allaha – hal və övzəməddən [vəziyyətimizdən] düristcə baxəbərdirlər [xəbərdardırlar]. Digər ənasirin ictimai məsələləri deyil, bəlkə milli məsələni virdi-zəban etdikləri [dillərindən düşürmədikləri] ümuma məlumdur. Hətta sosialistlərin belə ələyhimizdə işlədikləri siyasət, sinfi mübarizə cümləsindən uzaq olub da, milli mübarizəyə varması gün kimi aşkardır. Bu isə Azərbaycanın hər bir siyasi firqəsini və hər bir təbəqəsini hüquqi-milliyəməizə qarşı gələn əftədən mühafizə etməyə məcbur etməsi bədhidird [aydındır].

Aramızda müşahidə edilən ittihadın paydar [daimi] olmasını Canəbi-Taaladan bu gün istirham edirik.

AZƏRBAYCAN
MƏCLİSİ-MƏBUSANINDA

“İttihad” firqəsinin bəyannaməsi

Azərbaycanın müxtəlif güşələrindən təşrif gətirmiş olan camaat nümayəndələrini təbrik etməklə bərabər “İttihad” firqəsi, hakimiyyəti-milliyə ideyasının [yeni millətin öz-özünə hakim olmaq üsulunun] qismən isə də vücutpəzir olduğundan [gerçəkləşməsindən] dolayı bəyani-məmnuniyyət edir [məmnun olduğunu bildirir], zira zənciri-əsarət altında yaşayan müsəlman millətinin hüququnun müdafiəsi üçün ixtiyar etdiyi mübarizədə firqə, daima bu məqsədi taqib etmişdi. Vəlavə ki, şəraiti-siyasiyyəi-hazirədən nəşət edən [irəli gələn] müskülət qarşısında şü Parlamənin surəti-təşəkkülü, firqə idealını tamamilə təcəssüm etməmməz, məməfih [bununla belə], üzərində Azərbaycan bayrağı təməvvüc edən [dağılana] və əsas etibarilə hər bir müsəlman üçün müqəddəs add [hesab] edilməsi lazım gələn bu müəssisədə bizlər, firqə və sinif mənfəətinin müdafiəsi üçün deyil, milləti təmsil etmək üçün toplanmışız, onun üçün də əngərlib [yaxın] bir zamanda burada demokratik üsul ilə intixab edilməsi [seçilməsi] əsl Məclisi-Müəssisən üzvlərinin ərzi-vücut etmələrini mətləb və məqsədimizin [məqsədləri-mizin] müqəddəmisini kimi tələqqi edəriz [qiymətləndiririk]. Bu arzumuz vücut bulmadıqca və Azərbaycan millətinin təkmil [bütünü] hüququ kəndinə təslim edilmədikcə, bu ideyanın vücutpəzir olması [hayata keçməsi] yolunda möhtərəm Rusiya demokratiyasının [xalqının] əllilə qəzənlmiş və bizə əhsən edilmis qənimətləri və vətən düşmənlərilə etdikləri müharibədə müsəlman-ların özlərinin tökdükləri qanlar müqabilində əldə etmiş olduqları haqqı, firqə bütün qüvvəti ilə müdafiə və mühafizə edəcəyini bəyan edir. O haqq isə Azərbaycanın istiqlalidir. Yəni başımızın üstündə təməvvüc edən gunagun rəngli [rəngarəng] milli sancığımızdır. İştə bunları firqə, təhti-təsərrüfündə [istifadəsində] olan bütün vəsait və qüvvətilə hər dürlü təərrüzdən [hücumdan] məsın tutmağa [qorumağa] əzm etdiyini ələnən [açıq-aşkar] iqrar edir [bildirir].

Firqənin zənnincə, Azərbaycan millətinin bu haqqına demokrat ünvanı və qəlbə daşıyan heç bir fərd etiraz etməmməz, məğər ki, batında onun ruhu səltənəti-mütləqə [Velikoderjaviya] mərəzilə məlul olmasın və bir milləti digər millətin təhəkkümünə altında yaşatmaq meyli-mənhusuna qəpilməsini. Bu yollu ictimadında [səyində] firqə, demokratiyanın yalnız rəğbəti deyil, hətta ciddi müavinətinə [köməyinə] ümid edir, fəqət ümum demokratiya deyil, yalnız bunların o qisminə etimad edir, hangi ki, millətlərin kəndiklərinə hakim olmaları xüsus[un]da namuskarənə və səmimənə hərəkət edir və müsəlman əksəriyyətinin haqqını inkar və ləğv edərək, onun səadət və istiqlalı öz qövminün ən cüzi bir mənfəətinə qurban etmək əməlini [niyyətin] bəsləmir. Ayaqlar altında əzilən millətlərin xilası naminə vəqə olmuş olan, milyonlarla qurbanlara, milyardlarla paralarla mal olan və hürri Amerikanın böyük övladı Vilsonun 14 maddəsini meydani-tədəvülə çıxaran bu Cahan müharibəsi nəticəsində ümum mədəni millətlərə nəşib olan haqlardan müsəlman millətinə məhrum qılmaq niyyətinə bəsləməyən sədiq və haqiqi demokratları, firqə özünün ən yaxın və mötəbər dost və əraxdəyi tanımaq istəyir və bunlarla əl-ələ verib müttəfiqən [birgə] çalışmağı da hər kəsə tərcih edir. Fəqət, əsəfa [təəssüf ki], Azərbaycan istiqlalının zikrinin belə bəzi adamları ürükdüydü kimi, müsəlmanlara qarşı bəzi məhafilədə [dairələrdə] də hissi-xüsumət [düşmənçilik hissi] oyandırdığı anlaşılır. Bu isə firqə təəccübünü mövcib olacaq [təəccübünə səbəb olan] bir əmrdir [şübhə].

Rusiya inqilabi-kəbirini mütaəqiq [Böyük Rusiya inqilabından sonrakı] tarix nəzəri-tədqiqdən keçirilsə, hər kəsə Azərbaycanın elani-istiqlal etmək keyfiyyəti layiqincə təqdir edilə bilər. Rusiyada vəqə olan anarşi, mərkəzi hökumətin büsbütün aradan qaldırılması, Rusiya ilə əlaqə və əməd-südü [gəliş-gedişin] bilmərrə kasılması, hərəmərçin Qafqazıyaya sirayət edib burada daha müddişi bir tufan və fırtına peyda etməsi, müsəlman ələmini əzim [böyük] fəlakətlərə düçar etdiyi hər kəsə məlul və inkar edilməz bir haqiqətdir. O halda tədərüksüz və aciz olan müsəlman millətinin bəllikülliyə [tamamən] məhv etməyə əzm etmiş olan düşmənlərin qarşısında bizim yeganə çarəmiş elani-istiqlal etmək, ilələbə mədyün [borclu] olacağımız həmcinslərimiz [millətdaşlarımız] və sevgili qardaşlarımızın müavinətinə [köməyinə] mürciətlə təhlükədə olan müqəddəratımızı öz əlimizə almaq və istiqlalımızın təminatına müstəqillən çalışmaq ola bilər.

Elani-istiqlal ilə də millətimiz iktifa [kifayət] etməmməz idi, çünki vətənimizin ən mühüm qismləri düşmən əlində idi. Vətəni istirdad [xilas] üçün yenidən qurbanlar vermək və övlad qanını tökmək lazım gəlirdi. Bu halların cümləsini nəzəri-etibarə alan ınsaf əhli, Azərbaycan istiqlalının elanının bizim üçün zəruri bir əmr olması keyfiyyətini bilatərəddüdd qəbul etmək məcburiyyətində qalıb və bu xüsusda bizə qarşı ibrazi-xüsumət edən [düşmənçilik nümayiş etdirən] təqımın qətiyyəən ədalət və məntiqlə münasibəti olmadıgına hökm edir. Qonşumuzda bizim kimi daha müstəqil dövlətlər vücuda gəl-mişlər və onların da əsbəbi-hüduusu [meydana çıxış səbəbləri] yuxarıda zikr etdiyimiz maddələrdir. Gürcüstan, Ermanistan və Şimali Qafqazıya Cümhuriyyətləri bizim fikrimizi müəyyid [əsaslandırır] və müsəddəqdir [təsdiq edir]. Bu dövlətlər də öz varlıqlarını isbat etməkdə davam edirlər və qan bahası ilə qazandıqları istiqlal və təyini-müqəddəratı haqlarını əldən verməyəcəklərini elan edirlər. Kəndi müqəddəratını təyin etmiş olan qonşularımız gürcü, erməni və Şimali Qafqazıya millətlərinin bu yolda əfkar və əməlinin tamamilə bizimlə müşəbəh [oxşar] olduğuna inəndiği üçün firqəmiz, bunları Azərbaycanın xeyrinxah və müqəddəs vətənimizin hürriyətinin müdafiəsi naminə ixtiyar etdiyimiz mübarizədə zəhir [kəmkəçli] və yoldaş add [hesab] edib, bunlara sıxı münasibət və rabitə əqdini [bağlanmasını] iltizam edir. Əlan [indici] müdafiə etdiyimiz mühəssə-nəti [yaxşılıqları; nemətləri] bizə bəxş etmiş olan Rusiyanın müəzzəm demokratisinə firqəmiz daha çox inanır və bilir ki, Rusiyanın haqiqi demokratları müsəlman millətinin özlərinə kiçik və mədyün [borclu] qardaş nəzərində görür və onun haqqına heç bir vaxt təcəvüz etmək istəməzlər. Şü bəş sənəlik cəsim [böyük] mübarizəni zəli millətlərin xilası naminə vəqə olmuş müharibə adlandıran, imperializmin ən qəvi [güclü] istinadgəhi olub, cəbr, zülm və əsarətin mənbə və məbdəsi [məşəyi] olan Prusski militarizmin [Prussiya militarizminin] rişələrini [kökünü] qıran Ətilaf dövlətlərinə firqə həkəza [ələca də] inanır və öylə bir qənaət hasil etmişdir ki, indilik ümum millətlərin müqəddəratının hakimi olan, hürriyət beşiyi add [hesab] edilən ingilis, Fərəngistan və Amerika məmləkətinədə pərvəriş bulmuş [inkisaf etmiş] olan millətlər mədəni, hürr və parlaq həyata doğru hərəkət etdiyimiz bir yolda bizə səddlər qurmazlar, Sülh Konfransına kimi əmnü əsayış [əmin-amanlıq] iğarəsində yaşamağımıza və əqd ediləcək [baş tutacaq] Sülh Konfransında hüququmuzu müdafiə üçün iştirak etməyimizə mane olmazlar.

Digər məsələlərə keçərkən firqəmiz, əvvəlcə, Azərbaycandakı millətlər münasibətindən [alaqələrindən] bəhs etməyi lazım bilir. Bu məsələnin böyük bir əhəmiyyəti vardır. Milliyyət münasibəti, daha doğrusu müsədimatı [toqquşması] bizim başımıza çox qailələr [dərdlər, bəlalər] gətirmişdir və indi də bir çox müskülət çıxarır. Firqənin qərarı, qonşularla möhkəm bir sülh istehsalına çalışmaq və bu yolda heç bir fədakarlıqdan çəkinməyib öylə bir şərait yaratmaqdır ki, istibdad və sovinizm xadimlərinin təhrik və təşviqlə mükərrəran [takraran] vücuda gələn və hər iki tərəfi də bimənə və mühüm xəsarətə uğradan bu hadisələrin artıq meydən almasına imkan qalmasın. Firqə bu ictimadında yenə namuskar və haqiqi demokratların müavinətinə göz dikmişdir, çünki, səmimi üxüvvətin [qardaşlığın] tərəfdarı yalnız bunlar ola biləcəyinə firqənin qənaəti vardır.

Zəhmətkeşlər məsələsi firqə üçün dəxi mühüm bir maddə təşkil edir. Bu xüsusda firqə tamamilə mənsəvklərin programını qəbul etmişdir və geniş bir dairədə fəhlələrin səadətini təmin etməyə səy edəcəkdir, yalnız isə və sənaye ələmində anarşi və keyfəmə-yəşəyə [özbaşnalıqla] meydən verməmək üçün sarmaya ilə zəhmət miyanında [arasında] vəqə olan mübarizə-nin qanun üsuluna təbə olmasını tələb edir.

Xüsusi əməl [mallar] və əməkl, firqənin nəzərində, hər dürlü təərrüzdən məsundur [toxunulmazdır]. Torpaq məsələsində ümum rəncbərlərin hər bir çalışqan fərdinə müsəvi miqdarda və dərəcəyi-kifayədə [kifayət dərəcədə] xəzinəyi-miri [dövlət xəzinəsi] hesabına məccənan [pulsuz] ərazi verilməsinə firqə tələb edir. Maliyyə işində firqə gəlirlərdən doğru bir vergi alınmasının və birinci lazım olan şeylərdən [kosvenni naloq] [dolay vergi] ədlanan xərc alınma-masının tərəfdarıdır. Qəhətitik, qıtlıq və bəhəlligin önünü almaq üçün firqə, ticarətin bəllikülliyə [tamamən] sərbəst olmasını, yolların bilətəxir [təxirə salınmadan] təmirini tələb edir. Ərəza məsələsinin qorxunc bir halda olduğu üçün bu bəddə [xüsusda] ciddi tədəbirin [tədbirlərin] dərhal ittixaz edilməsi [hayata keçirilməsi] və möhtakir-lər haqqında şiddətli qanunlar və cəzaların icra edilməsi tələb edilir. Məmləkət sari marazlara [yoluxucu xəstəliklərə] tutulmuş olduğundan, səhəbsiz camaatın salamatı üçün meydanda heç bir təşəbbüsün görülməsini müşahidə edildiyindən, firqə bu xüsusda səhəmsi müəs-sələrinin ciddi surətdə ibrazi-fəaliyyət etməsinə [iş görməsinə] qatı surətdə tələb edir.

Məarif haqqında firqə, ümumi, məcburi, rüşdi [orta] və ibtdai mək-təblərdə məccəni [pulsuz] tədrisin və məktəblərin cümləsinin milli olmasının tərəfdarıdır.

Bələdiyyə idarələri və zemstvo təşkilatı, demokratik üsuluna təbə olmalıdır.

Dövlət təşkilatına gəlincə, firqə cümhuriyyət tərəfdarı və bir müəssi-seyitəşriyyə [qanunverici qurum] və buna qarşı məsul qüvvəyi-icraiyyə [icraedici güc] olmasını tələb edir. Hökumət, mümkün olduğunca ucuz və sadə olub, kansələri üsulü xəfif və məhdud olmalıdır. İntixabi-ümumi [ümumi seçki] doğru [birbəşə], gizli və müsəvi [bərabər] və hər bir təşkilatda cari olmalıdır.

Ümum əhəli qanuna qarşı müəsvədir, milliyət və sinif fərqi yoxdur.

Əqəliyyəti [əzliği] təşkil edən qövmlərin haqqına təcəvüz edilməmək üçün hər dürlü intixabda qövmlərin miqdarı nəzərə alınb, hər birinin miqdarına nisbətən yer verilməkdir.

Erməni və müsəlman arasında indiyki kimi davam edən xüsumətin [düşmənçiliyin] müsəbbibləri [səbəbkarları] əşxas [şəxslərə] [və] dəstələrə, bu iki milləti bəzən xəsarət, tələfat və qailələrə düçar edən amillərə izhari-nifrət edir, bu bəddə mükəmməl surətdə təftiş və istintaq qurulmasını, məsəm müsəlmanlar və ermənilərin başına bu rəzəlatları gətirən canilərin şiddətli surətdə cəzalanmalarını, zərərdidələrə geniş dairədə yardım olmasını, dağılmış şəhərlər və köylərin təccid [bərpə] və təmirini tələb etməklə bərabər firqə, gözəl Qafqazıyanın övladına böylə vəhşilik və qan içicilik xasiyyətini əbədiyyən tərk etməyi təklif edir və insan şəklində olan vücduların cümləsini qardaş və insan tələqqi [qəbul] etməyə dəvət eylər. İnşallah ki, mədəniyyət və hürriyətin qəbili-inkar olmayan [inkaredilməz] nişanəsi olan şü mübarək müəssisə və Məclis, bu yolda kəfil və zəmin olub, bizim sevgili vətənimiz və millətimizi hidayət və salamata doğru sözü etməyə istedad və iqtidara malik olduğunu sürətlə ibraz edə [göstərrər].

Hökumətimizin hərəkət və fəaliyyətinin şəyənı-tənqid [tən-qidəlayiq] bir çox nöqtələrinin mövcud olduğuna indilik ixtar etməklə [yada salmaqda] iktifa edərək [kifayətlənərək], bu bəddə münasib bir zaman iradi-kəlam edəcəyini [söz açacağını] firqə vəd edib, bəyan-naməsinə keçir.

TƏƏSSÜRAT

Parlamənimizin ikinci iniqadında [iclasında] fraksiyalərin bəyan-namələrini eşitdik.

Əvvəl sözünü deyən “Müsəvat” oldu.

“...Mülkədarlarla xüsusi maliklərə rəncbəz olan bütün torpaqlar, pulsuz və əvəzsiz olaraq zəhmətkeş və rəncbəz xalqa verilməkdir” – dedikdə, Məclis əhlindən bir parəsi qurcalandırlar, lakin sol tərəfin gürultulu alqışı “işin üstünü örtüb” əhvalı dəyişməklə bərabər, mürgüyləyən əzaları [üzvləri] da yuxudan oyatdı.

“Müsəvat” daha sonra “Sosialistlər bəki”nun adamları çıxdı:

Aslan bəy Səfikürdiski – bəy də olsa – kəndçi tərəfdarıdır. Kənd əhlinin ağır halı Aslan bəyə o qədər ağır təsir edibdir ki, o təsiri Parlaman əhlinə yetirmək üçün – bəlkə özünə inanmaz deyə – kər-ratla [dəfələrlə] Allaha-taalaya and içirdi:

“Vallah mən doğru deyirəm.”

“Camaat əldən getdi, Allaha and olsun!”

Mən onun gözləyirdim ki, camaatdan birisi durub deyəcək:

“Mən ölümdə deyirsən?”

Bu da cavab verəcəkdir ki:

“Sən öl, Həzrət-Abbas haqqı!”

Görünür, bizim sosialistlər özgə millət sosialistləri kimi deyildirlər: Allahə, peyğəmbərə inanırlar.

Amma mənim qəlbimi şad edən burasıdır ki, bizim sosialistlər Azərbaycanın istiqlaliyyətinə də inanırlar!

Burası, sosialistlərimizin tərəfindən göstərilən siyasi bir hünərdir ki, bu hünər, düşmənlərimizi məqbur [qəhr olmuş] və mayus, dost-larımızı isə məsrur [şad] və məmnun edib, ümidsizlərə ümid, ümidlilərə də qüvvət və səbat verməklə yavaş-yavaş da olsa, mənzili-məqsədə tərəf qədəməddə oluruq [addım atırıq].

Biz bir şeydən qorxurduq:

İstiqlal yolunda iki qədəm atmışdıq: Birisi istiqlal elanı və müstəqil hökumət təşkil; ikincisi isə Parlamən açılması.

Biz qorxurduq ki, üçüncü qədəmi atmağa bizə imkan verməyib yoldan qahtarlar...

• Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır.

• Dərc olunmayan övraq iadə edilməz.

• Dərc edilən məqalətin mükafatını idarə təyin edir.

• Abunə şəraiti: Yanvarın birinədək Bakı üçün 24, başqa şəhərlərə 35 rublədir. Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir.

• Elan fiatı: sətiri 3 rubla. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

• Amma şükür olsun Aslan bəy and içdiyi Allaha ki, sosialistlərimiz imdada yetişib üçüncü qədəmimizi daha da gen qoymaq üçün qol-u-muzdan yapışdılar.

• Qədəmlərimiz bir-birindən mübə-rəkdir.

• Bunlara ad qoyaq.

• Birinci qədəm – müstəqil hökumət.

• İkinci qədəm – Şurayi-Milli yaxud Parlaman.

• Üçüncü qədəm isə – əlbirlik!

• Bütün Parlamən fraksiyalarımızın istiqlal üstündə əlbir olub, söz-söze verdiklərini xoşbəxt qulaqlarımızla eşitdik. İnşallah, bu yoldakı işlərin görməklə gözələrimizin də aydın olduğunu hiss edərək.

• İndi doğurdan da, demək olar ki:

– Millət irəli gedir!

• Artıq, bu sözə gülməyəcəyik, çünki irəli doğru üç böyük addım atmışıq və getdi dönmək fikrimiz də yoxdur. Aslan bəy demişkən:

– O, getdi!

• Aslan bəy bu iki sözü, bütün Məclis tərəfindən gürultulu alqış almaq üçün demədi. Haqiqət, ələ belədir ki, var:

– O – yəni o mənhus [uğursuz, bəd] gəri – getdi!

• Arvadlar sözü olmasın:

– Elə getsin ki, dalınca da bir qara daş!

• Həmin o “mənhus gəri”nin mənhus əsərlərindən idi ki, Aslan bəy-dən sonra kürsiyi-xitabətə çıxan Şeyxülislamov “Hümmət” firqəsinin adından danışmaq istərkən, başındakı fikrini söyləmək üçün ağzında söz tapmayırdı!

• Aşkar idi ki, nətiqin başındakı fikirlər rus dilində hazırıdır. İndi bunu türkcəyə tərcümə etmək lazım. Ona görə, gərək Məclis əhli səbr edib gözləsin. Lakin tərcümə üçün də türkcə yaxşı bilmək lazımdır, halbuki, natiq türkcə bisavəddir. Bas nə olsun?

• Hər nə oldu, desin!

• Odur ki, “paydar” [daimi] dəyəcək yerdə “paymal” [tapdalanmış] deyirdi.

• “Cümhuriyyəti-ənəm” [xalq Cümhuriyyəti] əvəzinə “Cümhuri-yəti-ən’am” [bəxşiş Cümhuriyyəti] çıxdı.

• Bir çox sözlər var idi ki, heç dəyi bilmirdi, gərək Məclis əhli özü başa düşəydi; qaraz, binəvə çox əziyyət çəkirdi. Yaxşı ki, kömək edənlər az deyildi: Bir tərəfdən Sadri-Məclis, bir tərəfdən də yaxındakı yoldaşları “sufiylorluq” zəhmətini müzəyiqə etməyirdilər [əsirgə-mirdilər].

• Bir də, nətiqin canını qurtaran bir əhvalat idi: Yalan-yanlış da olsa dediyi sözlərin mənası o qədər şayanı-əhəmiyyət idi ki, həməən hər mətləbdən sonra uzun alqışlar güruldayırdı; natiq bu fasilədən isti-fadə edib, o biri fikrini tərcüməyə çalışırdı.

• Haqiqət, Şeyxülislamov canabərinin bir para mətləblərini qızıl xəttlə yazıb saxlasın, səzədir [layiqdir].

• Deyirdi ki:

– Azərbaycan istiqlalı yolunda mübarizə etmək lazım gələrsə, bir-inci mübariz cərgəsində biz sosialistləri görürsəniz!

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 13 dekabr (Cümə) tarixli 64-cü nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

QƏZETƏLƏRDƏN

* Petroqraddan verilən xəbərlərə görə, bütün zavodlarda tətil davam edir. Fəhlələr tələb edirlər ki: 1) Vətəndaş müharibəsi tezliklə dayandırılсын; 2) Bütün hökumət ixtiyarı, siyasi firqələrlə bütün Rusiyada olan hökumət nümayəndələrindən ibarət müvəqqəət hökumətə tapşırılsın; 3) Çin və latış dəstələri tezliklə təxris edilsin.

* Kiyevdən xəbər verirlər ki: Kiyevdə olan rus təşkilatları, Ukraynada Dövlət Duması üzvü [Vasili Vitalyeviç] Şulginin sədarətindəki Rus Milli Mərkəzi ilə birləşmişlərdir. Mərkəzi Büro və Müttəfiqləri istiqbəl [qarşılamaq] üçün hazırlaşmaqdadır. Bundan əlavə, Ukraynada Birinci Rus Milli İctiması [yığıncağı] dəvəti üçün təşkilatl yapılməqdadır.

* Kiyevdən verilən xəbərlərə görə, Kiyevdə hərəkət edən sağ siyasi təşkilatlar birləşib “Dövlət İttihadı Şurası” vücüda gətirmişlərdir. Hal-hazırda bu Şura, qanunverici palata üzvlərindən, zemstvo və şəhər nümayəndələrindən, bank, ticarət və sənəat nümayəndələrindən və xüsusi torpağa malik olanlardan ibarət bir büro təşkil etməkdədir. Kadetlər bu Şuraya daxil deyilsələr də, Şuranın mərrəmnəməsi kadetlərə yaxındır. [P. N.] Milyukov ilə [F. I.] Rodiçev Şuraya daxil olmuşlardır. Ümumrusiya Vüzara Kabinəsi [Ümumrusiya Nazirlər Soveti] məsələsi Şurada müzakirə edilmişdir. [A. V.] Krivoşeynin Baş vəzir və Şulginin də başqa vəzirlərdən biri olması arzu edilir.

* Yekaterinodardan xəbər verirlər ki, mövsuq [etibarlı] mənbədən verilən məlumata görə, Dövlət Duması sədri Rodzyanko Rusiya inqilabı başlandıqda buraxılmış olan Dövlət Dumasını bu inqilablarda dəvət etmək niyyətindədir.

* Taşrini-saninin [noyabrın] 11-ində Kuban nahiyyə idarəsi qızğın münaqişə və mübahisədən sonra ümumi hökumət təşkil edilməsi məsələsi haqqında böylə bir qətnamə qəbul etmişdir:

1 - Səbiq Rusiya hökuməti dairəsində müstəqil təşkilatlar vücüda gətirilməsi və hökumət ixtiyarını öz öhdələrinə aldıqları lazım görülməklə bərabər, eyni zamanda özlərinı mühafizə etməkdən ibarət olmuşdur.

2 - Bu hökumət təşkilatlarının əsas məqsədləri Mərkəzi və Şimali Rusiyada çoxdan bəri dövrənin sürmüş olan bolşevizmlə mübarizə aparmaqdan ibarətdir.

3 - Bolşevizmlə müvəffəqiyyətli surətdə mübarizə etməkdən ötrü ən yaxın zamanda vahid cəbhə ilə komanda təşkil edilməsi lazımdır.

4 - Cənubi Rusiya hökumət təşkilatlarından, gələcək Sülh Konfransına müttəhid [vahid] nümayəndə göndərilməsi lazımdır.

5 - Üçüncü və dördüncü maddələrdəki məqsədlərə nail olmaqdan ötrü federasyon əsasında Cənubi Rus İttifaqı təşkil edilməsi lazımdır.

6 - Rusiyanın yenidən vücüda gətirilməsi Ümumrusiya Federasyon Cümhuriyyəti ilə mümkündür.

7 - Kuban nahiyyəsi Rusiya Federasiyası heyətinə daxil olmalıdır. Ümumi Müttəfiq Hökumət təşkilı gözləmədən, Ümumi Beynəlmiləl Nümayəndəliyi təşkil üçün tezliklə tədbirlər İttixaz edilməlidir [tədbirlər görülməlidir].

8 - Kuban Nahiyyə Radası, bolşevizm ilə mübarizə etmək məqsədində olub, xalq hüququ əsaslarının həyata tətbiq edilməsinə çalışmaqdadır.

Rusiya hökumətinin gələcək şəkli-idarəsi təşkilində Kuban nahiyyə əhalisi təzə dəvət ediləcək Ümumrusiya Məclisi-Məbusanında əhalinin arzusu ilə əlaqədar olacaqdır.

Bu qətnamə nahiyyə hökuməti rəisi sifəti ilə çıxmış olan L. Biçin məruzəsi üzərinə qəbul edilmişdir. Könüllü ordu komandanlığı nümayəndələri bu qətnaməyə şiddətli surətdə etiraz etmişlərdir.

Rada əksəriyyəti bu qətnaməyə tərəfdar olduqda, general Lukomski demişdir ki, mən Könüllü ordu Baş Komandanının sifarişinə görə danışıram. Hökumət təşkilatı haqqında qəbul edilən qətnamə ən ağır nəticələr verəcəkdir. Rusiyanı qəti surətdə fəlakətdən xilas etməkdən ötrü möhkəm və vahid bir hökumət təşkilı lazım olduğu bir zamanda Kuban Nahiyyə Radası müstərək hökumət vücüda gətirilməsini qəbul edir. Bu tövr hökumət güclü ola bilməz. Könüllü ordu komandanlığı Vətan qarşısında Radanın qəbul etdiyi məsuliyyətdə iştirak edə bilməz. Bu şərait üzrə Könüllü ordu nümayəndəliyi, Radanın gələcək işlərində iştirak etməyi mənfəətsiz add [hesab] edir. Buna görə Könüllü ordu Baş komandanı öz nümayəndələrini Radadan geri çağırır. Könüllü ordu nümayəndələrinin bu bəyanatı Rada üzvləri və sədri tərəfindən şiddətli protesto edilmişdir. Çox çətinliklə məclisi sakit eyləmək mümkün olmuşdur. Ondən sonra Könüllü ordu nümayəndələri iclasdan çıxıb getmişlərdir.

Polkovnik [Lazar] Biçeraxovun dəstəsi
Polkovnik Biçeraxov öz qoşunu komandanlığını Nikitinə verir. Bu şəxs Petroqradda əks-kəşfiyyat müdiri idi. Nikitin hal-hazırda qoşun hissələrini Petrovska bolşeviklərlə müharibə et-mək üçün göndərirlər.

Müttəfiqlər və Nikolay Nikolayeviç
Müttəfiqlər istəyirlər ki, bütün bolşeviklər əleyhinə fəaliyyətdə bulunacaq Rus Orduşa Baş Komandanlığını, səbiq Böyük knyaz Nikolay Nikolayeviçə təklif etsinlər.

Bolşeviklərin hərəkəti
Kursk - 6 kanuni-əvvəl [dekabr]. Xarkovda müntaşir [nəşr olunan] “N. Q.” qəzetəsi xəbər verir ki, bolşeviklər Kosaya Qoranı işğal etmişlər. Bura Kiyevin yaxınındadır. Bir çox əsir və qənaim [qənimət] alınmışdır. Radivilov, Sdolbunov, Mirqorod, Banyarka, Batın və Baxtumı da almışlar. Və Labaçınida (?) da hürriiyyəti-mətbuat üçün əmr verilmişdir. Böyləliklə, milli və sinfi itxıfat sala biləcək müraciət-namələrin nəşri mən’ [qadağan] edilir. Xarkov vəğzalında getman qoşunları ilə bolşeviklər miyanında [arasında] atışma gedir.
Seredina-Buda - 5 kanuni-əvvəl [dekabr]. Bolşeviklər Konotopdan Tereşşenkiyədək dəmir yolunu tutmuşlar. Konotop ilə Xarkov əlaqəsi kəsilmişdir. Sumıda güclü ağ qvardiya dəstəsi durur. Bolşeviklər Vorobja tərəfinə yürüyürlər. Bunlar Çeloviki və Yelisavetqradı tutmuşlar. Qrebyonka qaydamaqlar əlindədir.

* Yassıdan xəbər verirlər ki, Bessarabiya məsələsi konfransda qaldırılmamışdır. Bu məsələ Sülh Konfransında əhalinin əksəriyyəti arzusu ilə həll ediləcəkdir.

* “Y. S.” qəzetəsi yazır ki, Kiyev əsgəri dairələrindən alınan xəbərlərə görə, Kiyev alı məktəbləri qapalı olduğundan hamı tələbələr əsgərliyə dəvət edilə bilər.

* Odessa Darülfünunu yanacaq olmadığından qapanmışdır.

Müttəfiqlər və Yassı müşavirəsi
Müttəfiqlərin Yassı müşavirəsinə olan əlaqələrini “O. N.” qəzetəsi böylə təsvir edir:
İngiltərə mürəxxəsi Barklay, hökumət təşkilı məsələsində konqrenin kadetlərlə demokratları barışdırmamasından naşi [ötrü], diktatura və direktoriya məsələlərini hərtərəfli öyrənmək üçün iki ay vaxt lazım olacağını təəssüflə bəyan etmişdir. Danışığa görə, konqre

hökumət təşkilı barəsindəki məsələni general Denikini Baş komandan təyin etməklə bitirmək istəyir. Bu barədə hər iki tərəf razılıq vermişdir.

Poklevskinin iştirakı ilə olan müşavirədə tərəfeyn [hər iki tərəf] Müttəfiqləri rus cəmiyyətlərinin bir fikirdə olmasına inandırmaqla, rus xalqının bütün qayə və amalını gizlətmək istəyirmişlər. Müşavirə nümayəndələ-rinin müşavirəyə olan əlaqələri də öylədir. Bunlar Nikolay Nikolayeviçin qəvixislat [möhkəm xarakterli] bir şəxs olduğuna inansaydılar, onu diktatorluğa qəbul edəcəklərmiş.

Rəisi-vükala [Baş nazir] öz tərəfindən təşkil ediləcək hökumət başında duracaqmış. Hökumət öz fəaliyyəti beləsində öz istədiyi vaxtda dəvət edəcəyi Məclisi-Müəssisan hüzurunda məsul olacaq və bəyanat verəcəkmış. Şuranın “Etidaliyyun” [Mötədillər] əzasından [üzvlərindən] Saviç deyir:

— Burada Lloyd Corc iştirak etmiş olsaydı, müşavirə bir nəticə verərdi. Fəqət burada biz Müttəfiqlərin teleqramından başqa bir şey ala bilməyiriz; bu da müntəzəmən getmir, bu vaxtdakı göndərdiyimiz teleqrama cavab ala bilməmişik.

“İttifaq Şurası” üzvü, müşavirədən aldığı təəssüratında deyir:

— Nə qədər ki, biz Yassıdayızollar ilə bərabər işləmək mümkün olacaqdır. Buradan çıxan kimi rus həyatı, şəraitı, tətillər, üsyanlar və qeyrə bizi bir-birimizdən ayıracaq, əlaqəmiz belə kəsiləcəkdir.

Bolşeviklərdən Ukraynanı mühafizə etmək qəsdı ilə Rumıniya qoşunlarının çağırılması nümayəndələr miyanına [arasına] ruh düşkünlüyü salmışdır. Nümayəndələrdən biri bundan dolayı deyir ki: “Yassı konfransının əhəmiyyəti nəradədir? Bizim nüfuzumuz nəradə qaldı? Biz Rusiyanın arzusunu söyləməyə müvəkkil edilmişik-mi?”

Buna bir başqası böylə cavab verir: “Mənə sizin vəkəlatiniz lazım deyildir, mənim Kiyevdə beş yerdə evim vardır. Mən bu saatda şeytana, iblisə də razıyam. Ancaq mənim əmlakımı mühafizə etsin.”

Şərdinyenin Tiflisə əzimatı [gedişi]
Fransa Komandanlığı nümayəndəsi Şərdinye kanuni-əvvəlin [dekabrın] 14-ündə Tiflisə əzimət edir.

BƏLƏDİYYƏ MƏCLİSİNDƏ

Kanuni-əvvəlin [dekabrın] 10-uncu gecəsi Bələdiyyə Məclisinin iclası olmuşdur. Qasimov sədarət [sədrlik] edirdi. Qasimov Məclisi açaraq qlassı İretskinin vəfatı barəsində nitq söyləyir. Nitqinin axırında mütəvəffanın [mərhumun] istirahəti-ruhu üçün ayəgə qalxmağı təklif edir. Duma qlassnları ayəgə qaxırlar.

Doktor Qara bəy Qarabəylinin təklifinə görə, Bələdiyyə Məclisi bu maddələri qəbul və təsdiq edir:

1) Bələdiyyə rəisi Bələdiyyə Məclisi namindən İretskinin alılasına izharı-təziyat etsin [başsağlığı versin].

2) İretskinin dəfini məxəricatını [xərclərini] şəhər öhdəsinə götürsün.

3) Bələdiyyə İdarəsi və Təşkilat Komissyonu gələn iclas üçün mütəvəffanın yadigarı üçün bir layihə tərtib verib Məclisə pişnihad [taqdim] etsin.

Bələdiyyə İdarəsi üzvü Pleskaçevski ağustos ayının avansının fəhlə üzərindən götürülməsi barəsində məruzə oxuyur. Təklif ümumiyyətlə qəbul edilir.

Bələdiyyə Məclisinin müqaviləyi-müstərəkəni [kollektiv müqaviləni] ləğv etdiyindən, xidmətdən çıxacaq qulluqçulara məaş vermək barəsində müvəqqəti nizam qəbul etmək üçün qlassnı Pleskaçevski məruzə oxuyur.

Bələdiyyə İdarəsi, Məliyyə Komissyonu ilə bərabər işbu layihəyə baxıb, böylə bir qərarə gəlmişdir:

1) 1916 sənəsinin 1 kanuni-sanisindədək [yanvarınadək] şəhər xidmətinə daxil olanlara, xidmət etdiyi müddətdə aldığı paranın 12 faizi verilsin.

2) 1916-cı sənənin 1 kanuni-sanisindən sonra daxil olanlara, xidmət etdiyi müddətdə aldığı pulun 6 faizi verilsin. Başqa-başqa vaxtlarda alacaq məaş, xidmətinin axırını ayı aldığı məvacibin yarısından əşkik olmamalıdır.

3) Öz ixtiyarı ilə xidmətdən çıxanlar və bir aydan əşkik qulluq edənlər məaş almayaçaqlar.

4) On ilənd ziyadə qulluq edənlər və başqa-başqa xəstəliklərdən naşi [ötrü] çalışmaq istedadının [qabiliyyətinin] bir hissəsini itirənlər barəsində Bələdiyyə İdarəsi xüsusi məruzə pişnihad [taqdim] etməlidir.

Bununla bərabər, Bələdiyyə İdarəsi Bələdiyyə Məclisindən rica edir ki, işbu müvəqqəti məaşı verməyi üzrlü səbəblərdən naşi qulluqlarına qayıtmayıb ixrac edilənlər və 1918 sənəsinin mart-sentyabr hadisatından [hadisələrindən] naşi xidmətlərinə qayıtmayanlara da şamil edilsin. Habelə, şəhər konka yolu, su yolu və başqa fəvqədə məzkur hadisətdən naşi [yuxarıda qeyd edilən hadisələrə görə] Bələdiyyə İdarəsindən hesablarını təmizləyəməyənlərə də şamil edilsin.

Təklif səsə qoyulduqdan sonra, ümumiyyətlə qəbul edilir.

Bələdiyyə İdarəsi üzvü Pleskaçevski traktorlardan vergi almaq barəsində məruzə oxuyur. İşbu məruzəyə görə, Bakıda 210 traktor vardır. Bunlardan 1918-ci sə-nadən ötrü 271900 rubla, 1919-cu sənə üçün 464200, belə ki, 1918-ci sənə vergisi təcili surətdə alınacaqdır, 1919-cu sənə vergisi isə yarı-yarı alınacaqdır.

Məruzə qəbul olunur.

Bələdiyyə İdarəsi üzvü Şərifov, makinalı camaşırxanananın böyüdülməsi haqqında məruzə oxuyur. Bundan ötrü 20575 rublə, qulluqçuları artırmaq üçün isə 7000 rublə lazım gəlir.

Məruzə qəbul olunur.

Bələdiyyə İdarəsinin məruzəsinə görə, Bələdiyyə Məclisi, Məliyyə Şö-bəsi üçün bir nəfər katib təyin etmək məsələsini qəbul edir. Katibə 1150 rublə məvacib təyin edilir.

Bələdiyyə İdarəsi, şəhər qarajı haqqında məruzə pişnihad [taqdim] edir. Şəhərin 15 avtomobili vardır. Bunlardan 12-si yük avtomobili, 3-ü minik avtomobilidir. Bunların təmiri və İtfaiyyə [Yanğınsöndürmə] Komandanlığının tövlələrini təmir etmək və illik xərci üçün bir ildə 500 min rublə xərc lazımdır.

Böyləliklə, bir avtomobilin işi ildə 25 min rubləyə düşür. Hərgah, bu iş xüsusi adamlara verilsə, ildə 82500 rublə lazım gələcəkdir.

Məruzə əksəriyyəti-ara [səs çoxluğu] ilə qəbul olunur.

Şəhər kontrolu, qəssabların faturalarını təsdiq etməkdən imtina etmişdir. Bu faturalar [fakturalar] baytarlar tərəfindən satılmağa yaramaz et üçün hesab edilmişdir. Böylə et üçün Tibbiyyə və Sihhiyyə şöbəsi, qiymətinin 60 faizini vermişdir. İşbu məruzə 1901-ci sənənin

işləri arasında itmiş imiş. Bu barədə, fəqət bir şey məlumdur ki, məruzəni Bələdiyyə Məclisi qəbul etmişdir. Bundan dolayı, Bələdiyyə İdarəsi qəssablara 60 faiz verilməyinin təsdiqini rica edir. Bundan ötrü ayda 3-4 min rublə pul lazımdır.

Mübadiləyi-əfkardan [fikir mübadiləsindən] sonra məruzə qəbul edilir. Fəqət Deltitsinin əlavəsi ilə ki, Məliyyə Şöbəsi bu məxərici ödəmək üçün tədabir İttixaz etsin [tədbirlər görsün].

Ərzaq məsələsi barəsində Smirnov məruzə oxuyur. Məruzə uzun-uzadı mübahisəyə bais olur. Xülasə, əksəriyyəti-sadə ilə (13 səs lehinə, 10 səs əleyhinə) qəbul olunur ki, ərzaq işləri və təqşim təşkilatı [bölgünün təşkilı] Hökumətə mühəvvəl edilsin [tapşırılsın].

Sonra Mərkəzi Ərzaq Təşkilatına Bələdiyyə məhəllindən nümayəndə İntixabı [seçilməsi] müzakirə edilir. Quliyev və Smirnovun namizədliyi göstərilir. Bu məsələ həll edilməmiş qalır.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Edam cəzası
Kanuni-əvvəlin [dekabrın] 11-indən etibarən Parapet ortasında dar ağacı qurulmağa başlamışdı. Şəhərdə çox şeyiələr vardı. Kimlərin edam ediləcəyi hamını maraqlandırırdı. Nəhayət, Azərbaycan Parlamanı sədri, Kəsbkar-lar [Həmkarlar] İttifaqı və siyasi firqələr nümayəndələrinin general Kokerell hüzurunda təşəbbüslə Parapetdə edam ləğv edilib, dar ağacı götürülmüşdür. Aldığımız məlumata görə, edama məhkum olanlar müsəlman dey-ildirlər.

* Azərbaycan Hökuməti qətnaməsi mövcibincə [qətnaməsi əsasında], “Znamya truda” qəzetəsi müdiri, Məlik-Bəbaxanovun keşiş Vasili əleyhinə yazdığı məktubunu dərc etdiyindən naşi [ötrü] 3000 rublə cərimə edilir. Cəriməni verməzsə, iki ay həbsə alınacaqdır.

* Bakıda iki dövlət bankı vardır. Birisi Azərbaycan Dövlət Bankı, birisi da Rus Dövlət Bankı. Bir məmləkətdə iki Dövlət Bankı olmasın-dən təvəllüd edən [irəli gələn] bəzi qarışıqlığı bərtərəf etmək [aradan qaldırmaq] üçün böylə bir tədbir İttixazı [tədbir görülməsi] təsəvvür olunur [nəzərdə tutulur]. Bir dana Dövlət Bankı olacaq ki, Rus Dövlət Bankı müdiri Belyayev və Azərbaycan Dövlət Bankı müdiri Pritulinin təhti-idarəsində [İdarəsi altında] fəaliyyətdə bulu-nacaqdır. Burada Müttəfiqlər komandası nümayəndəsi da iştirak edəcəkdir. Hal-hazırda qiymətdər əşyanı Bank İdarəsinə köçürürlər. Bank, gələn həftədən fəaliyyətə başlayacaqdır.

* Dünəndən gecə və gündüz xüsusi hakim növbəтчiləri işə başlamışdır. Həkim ehtiyacı olanlar hər vaxt bu ədəmə bəzəndə də bilərlər: “Bolşoy Moskovski” mehmanxanada, telefon nömrə: 49-81 və 7-92.

* Mərkəzi Ərzaq Bürosu və Müttəfiqlər nümayəndəsindən mürəkkəb bir həyat taxıl almaq üçün Lankarəna göndərilmişdir.

Mövludi-nəbi münasibətliə
Dördüncü Ünəs [qız] məktəbi müttəəllimlərinin [tələbələrinin] biçiz [yoxsul] və fəqir halını nəzərə alıb da Mövludi-nəbi bayramı münasibətliə iana surətliə yardımıda bulunmaları möhtəram əhalıdan rica və təmənnə edilir.
İlanə ya “Azərbaycan” idarəsinə və ya da məktəbin özünə göndərilə bilər.
Məktəbin adresi: Kubinka, nömrə 12.

Ərzaq işləri
Ümuri-Xeyriyyə Nəzarətinin [Sosial Təminat Nazirliyinin] təklifinə görə, Mərkəzi Ev Komitəsinin Füsqa Çörək və Çayxanalar Mərkəzi vəkilı Bakıdan Suraxanı Füzərə Çörəkxana Mərkəzinə hər gün lazım olan qədar un və düyü aparmasına Ərzaq Nəzarəti icazə vermişdir.

* Balaxanı kənd camaatının arasında adam başına dörd arşın qərarı ilə və qiyməti 5 manatdan paylamaq niyyəti ilə Tağıyevin fabrikasında 23544 arşın bez alıb aparmaq üçün həmin kəndin vəkilı Pirican Cabiyevə Ərzaq Nəzarəti icazə vermişdir.

* Səhiyyə Nəzarətinin, dəlillər xəstəxanasında müalicədə olan-ların hər biri üçün Bələdiyyə İdarəsi ayda 300 rublə verməsi təklifi-ni Bələdiyyə İdarəsi qəbul etmişdir.

Hadisat
Kanuni-əvvəlin [dekabrın] 8-ində, Balaxanı kəndində, İran əhli Hüseyin Məhəmmadrza oğlu 4-üncü polis müfəttişinə xəbər ver-mişdir ki, kanuni-əvvəlin 7-sində, saat 4 rədələrində o, öz bacısı oğlu Məhəmməd Kərim oğluna 25 rublə verib, bazara çörək almaq üçün göndərir. Məhəmməd evə qayıtmadığından naşi [ötrü] Hüseyin onu axtarmağa başlar. Sabahısı gün məlum olur ki, İran təbəəsi Muxtar Qurban oğlu ilə bazarda bunları görmüşlər, sonra nerəyə getmiş məlum deyil. İstintaq edildikdə, Muxtar Qurban oğlu qarışıq cavab vermişdir. Bunun ediyinə görə Məhəmmədi Qır-məkida 2 nəfər naməlum şəxs öldürüb, meyitini da dəryəyə atmışlar. Muxtar Qurban oğlu həbs edildikdə Məhəmmədi qətl etdiyini məlum etmişdir.

Azərbaycan Dəmiryollarında
* Azərbaycan Dəmiryolları müdirinin əmrı mövcibincə [əsasın-da], Azər-baycan Dəmiryolunun Çernovodsk nam [adlı] mövqifi [stansiyası] açılmışdır.
* Gəncə mövqifindəki fəhlələr, mövqif məmurininədən [məmurilərindən] izinsiz məl göndərənlər üçün, hər vaqon üçün 210 rublə alaraq vaqon verirmişlər. Dəmiryolları mühafizəsi tərəfindən bu iş kəşf edilmişdir. Fəhlələr tövqif edilərək [tutularaq], aldıqları pullar geri alınmışdır.

Bu günlərdə müqtədir şairlərimizdən Əbdülsəlimzadə Məhəmməd Hadi əfəndinin **“İnsanların tarixi faciələri” yaxud “Əlvahi-intibah”** adlı mənzum əsərinin birinci cüzü çapdan çıxıb mövqeyi-füruşa [satışa] qoyulmuşdur. Kitabça gözəl və qalın kağız üzərində təb’ [çap] edilmiş, fiatı [qiyməti] 2 manatdır. Turan mət-bəəsində, Parapetdə “Məktəb” mağazasında və Bazar cəddəsində Paşa Qasımzadənin mağazasında.

b. 4 – 1

Operetta

Axşam tamaşası
Azərbaycan Hökuməti Teatrosunda Zülfüqar bəy və Üzeyir bəy Hacıbəyli Qardaşlarının müdiriyyəti Cümə günü rəbiüləvvəl ayının 9-unda (dekabrın 13-ündə) 1337-1918 ildə bu mövsümdə birinci dəfə olaraq mütəntən [təntənəli] bir surətdə mövqeyi-taməşaya qoyulacaqdır
Üzeyir bəyin yazmış olduğu məşhur **“Əsli və Kərəm”** operettəsi 6 şəkildə. İştirak edən əşxas təfsilən proqramda yazılıbdir. Əsli – Ağdamski, Kərəm – Sarəbski, qızlar və oğlanlar xoru. Böyük musiqi orkestri Üzeyir bəyin təhti-idarəsində [idarəsi altında]. Biletlər teatrın kassasında satılmaqdadır. Tamaşa başlanacaqdır axşam saat 8-in yarısında. Dirijor: Üzeyir bəy Hacıbəyli. Rejissor: Hüseyin Əbrəli. Masul: Xəlil Hüseynzadə. Müdir: Zülfüqar bəy Hacıbəyli.

b/23

İtmişdir
Dəri bumajnik içində 1120 manat, Xızı kəndindən verilmiş pas-port və qeyri sənədlər Cavad Məhəmməd oğlunun adına. Tapanlardan rica ediram pulu özü üçün götürüb, yalnız pasportu və sənədləri bu adresə qaytarınsınlar: İçəri şəhərdə Tverskoy caddədə 62. Pasport tapıldıqda etibardan saqıtdır [etibarsızdır].

2601

Elan
Bununla Bakı Şəhər İdarəsi ümumə elan edir ki, 1 iyul 1918 tar-ixdə şəhər mədəxilatı qanununun 80 və 81-ci maddələri üzərində Bakı Şəhər Təsərrüfatı Şurası tərəfindən təyin edilib də 29 sentyabr 1917-də Müvəqqəət hökumət tərəfindən təsdiq və 26 (13) oktyabr 1917 tarixdə “Hökumət xəbəri”nin 176 (222) nömrəsində elan edilmiş viveska və lövhlərdən vergi qanunu etibarında bəzi qala-cəqdır. İmdiyə kimi həmin vergini 1918-ci ilin 2-inci hissəsində ver-məyən idarə və əşxas, dekabrın 25-nə kimi bu vergini Şəhər İdarəsi kassasına verməlidirlər.
Müəyyən vaxtdan sonra Şəhər İdarəsi qanununun 81-inci mad-dəsi mövcibincə [əsasında] bu vergini icbarən alacaq. Mətbəə, qəzetə və jurnal idarələri bu elan tarixindən elan, varəqa və bu kimi nəşriyyatdan faizi almalıdırlar.
Şəhər qlavası: İlyuşinski İdarə üzvü: Pleskaçevski
b/22 1 – 1

Elan
Xalq Səhiyyəsi naziri həzratlarının əmrinə mütabiq ümum aptek mağazası sahiblərinə elan olunur ki, bunlar bu il 31 dekabr 1918 tari-xinə kimi Tibbiyyə və Sihhiyyə şöbəsinə aşağıdakı məlumatı pişnihad [taqdim] etməlidirlər.
1) Mağazanın sahibi, müdiri və mağazada işləyən əşxas [şəxslər] barəsində və bunların dərəcəyi-Ülması.
2) Nə vaxt və kimin müsaidəsi ilə mağaza açılmışdır.
3) Mağazanın məkanı.
4) Zəhərli və tünd ədavət ilə alver etməyə icazə varmı?
Tibbiyyə və Sihhiyyə Şöbəsi müdiri:

i. Punko

b/22 3 – 1

Mama M. K. Şerman
Qəbul edir: məmaliq, ovmaq (massaj) və iynə vurmaq işləri. Həmcinin xəstələrə qulluq etməkdə də təcürbəsi vardır. Ünvanı: Kolyubakinski küçədə Parapetin qabağında Dildarovun 26 nömrəli evində 2-nci mərtəbədə.

Telefon 24-62

Arvad diş həkimləri
Z. A. Şexter və xanım
Dişlər ağrısıız çıxarırlı. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kanardan gələnlər üçün iş tezliklə görürlər. Qiymətlər münasibdir.
Qəbul olunur 9-dan 2-yə və axşam 4-dən 7-yə kimi. Vorontsovski küçə, 14 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

215

Həkim S. L. Şklovskaya

Mamalıq və daxili ünəs əmrəzinı [qadın xəstəliklərini] qəbul edir. Naxoşlar qəbul olunur: şəhər saat 9-dan bira və 5-dən 7-yə qədər. Ünvan: Aziatski küçədə nömrə 153, Bolşoy Marskoy və Krasnovodski küçələrin arasında. Telefon: 50-67.
Burada leyli [gecə] yatacaqlarınıyla qadın cərrahiyyə xəstəxanası mövcuddur.

209

A. P. Matsiyevskaya
Naxoşları qəbul edir. Nikolayevski caddədə ev nömrə 33, Kraslinikovun evi. Telefon nömrə 45-90.
Qəbul edir saat 10-dan 2-yə kimi, 5-dən 7-yə kimi.

283